

บทความวิชาการ

การพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของสังคมอุดมปัญญาใหม่

วีรชัย อนันต์เชียร¹

ในโลกที่ประสบความสำเร็จ ต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาศักยภาพภาวะผู้นำในระดับต่างๆ เพราะเชื่อว่าการมีผู้นำที่ดีจะทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า การพัฒนาศักยภาพของภาวะผู้นำยุคใหม่จึงควรเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็ก ดังคำกล่าวของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งได้ทรงมีพระราชดำริเรื่องการพัฒนาและการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชุมชนแออัดเขตเมือง ดังความตอนหนึ่งว่า “...การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูเด็กก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากพัฒนาการทุกด้านที่เจริญเติบโตสมวัย จะเป็นพื้นฐานที่ดีของบุคคล ครอบครัวยุค และสังคม” (กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ และคณะ, 2545)

การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศโดย ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

ร่วมกัน” (ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด, 2549) การพัฒนาคุณภาพคนให้มีความรู้ ทักษะความสามารถทั้งจิตใจ ร่างกาย ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นผู้นำ มีการคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบ ทุกมิติอย่างสมดุลเพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ด้วยจิตสำนึกรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ชื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข มีเสถียรภาพและเป็นธรรม ในการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมที่ร่มเย็นเป็นสุข จึงทำให้การดำเนินชีวิตมีความสุข

ภาวะผู้นำของเยาวชน

ในทุกสังคมไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ต่างก็ต้องมีผู้นำ ซึ่งเป็นศูนย์กลางในกลุ่มนั้นๆ เพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจ วินิจฉัย สั่งการ กำหนด

¹ นิสิตปริญญาเอก, หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นโยบาย วางแผนและจงใจให้สมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันปฏิบัติการกิจของกลุ่มให้สำเร็จ ลู่วง ไปด้วยดี การมีผู้นำที่มีความสามารถ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกลุ่ม เพราะผู้นำ เป็นจุดรวมพลังของสมาชิก เป็นผู้ช่วยชี้แนะ แนวทางเพื่อการผลักดันและชักจูงใจ ให้กลุ่ม กระทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จและ บรรลุตามวัตถุประสงค์ กลุ่มต้องการ เสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคคลควรเริ่มเสีย ตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจะเป็นการมุ่งเน้นให้ เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ สามารถเป็นผู้นำในฐานะนักวางแผน รู้จัก การแก้ไขปัญหา เพิ่มพูนทักษะการสื่อสาร และการสร้างความสัมพันธ์รวมถึงสามารถ ตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการ เสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีภาวะผู้นำ ควรเริ่มตั้งแต่การสอนให้เด็กมีทัศนคติที่ ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ เริ่มจากการเป็นผู้นำ ความคิดในกลุ่มเพื่อน และผู้นำกิจกรรมใน สถาบันการศึกษา อันจะพัฒนากลายเป็นผู้นำ ในระดับสูงที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต การ พัฒนาภาวะผู้นำของเด็กอาจเริ่มที่การปลูกฝัง ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้าง ภาวะผู้นำให้เด็ก ได้แก่ ทักษะการพูด ทักษะ การคิดเชิงกลยุทธ์ ทักษะการตัดสินใจ และ แก้ปัญหาต่อสถานการณ์ต่างๆ ทักษะการ มองอนาคต

การพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน

ในการดำเนินชีวิตของเยาวชนในแต่ละวัน เยาวชนต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมที่ยุ่ง ให้เกิดความโลภ ความโกรธ และความหลง

จึงจำเป็นต้องต่อสู้กับ กิเลสตัณหา ซึ่งเกิดจาก ความไม่รู้เพื่อให้ได้มาซึ่ง สุขเวทนา และ หลีกเลี้ยงทุกข์เวทนา พลังที่จะต่อสู้กับ กิเลส ตัณหา ได้คือ พลังสติและพลังปัญญา ซึ่งจะ เกิดขึ้นจากการฝึกหัดอบรมด้วยหลักธรรม อย่างเป็นขั้นตอน ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จน สามารถยกระดับจิตใจขึ้นสูงเหนือกิเลส ตัณหาได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เราจะเห็นได้หลักพระพุทธศาสนาจะเน้นถึง การยอมรับศักยภาพของมนุษย์ พระพุทธองค์ ทรงเน้นให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนา ชีวิตให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งพระพุทธศาสนา เห็นว่าหลักการพัฒนาชีวิตมนุษย์จะพัฒนา ด้วยหลักไตรสิกขา ในด้านพฤติกรรม (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้านปัญญา (ปัญญา) (พระธรรมปิฎก, 2537)

การพัฒนาเยาวชนตามหลักของ พระพุทธศาสนา คือในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทางด้านร่างกายนั้น ต้องยึดหลักของศีลใน การควบคุมพฤติกรรมต่างๆ และยึดหลักของ ความพอเหมาะ พอดีในการเลี้ยงดู ส่วน ทางด้านจิตใจ ต้องยึดหลักของสมาธิ และ ปัญญา ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ยึด หลักการพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาจึงมิใช่ การเลี้ยงดูให้ร่างกายเติบโตมีสุขภาพที่ สมบูรณ์เท่านั้น หากยังต้องให้มีการอบรมสั่ง สอน ให้เด็กมีความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง และปฏิบัติตนในทางที่ชอบธรรม (ทิสนา แจมมณี และคณะ, 2535)

การเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคคล ควรเริ่มเสียตั้งแต่เยาว์วัย เพราะจะเป็นการ มุ่งเน้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ทำให้สามารถเป็นผู้นำในฐานะนักวางแผน รู้จักการแก้ไขปัญหา เพิ่มพูนทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์รวมถึงสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีภาวะผู้นำ ควรเริ่มตั้งแต่การสอนให้เด็กมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการเป็นผู้นำ เริ่มจากการเป็นผู้นำความคิดในกลุ่มเพื่อน และผู้นำกิจกรรมในสถาบันการศึกษา อันจะพัฒนากลายเป็นผู้นำในระดับสูงที่มีคุณภาพได้ในอนาคต การพัฒนาภาวะผู้นำของเด็กอาจเริ่มที่การปลูกฝังทักษะและความรู้พื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำให้เด็ก ได้แก่ ทักษะการพูด ทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทักษะการมองอนาคต ทักษะการตั้งเป้าหมายในระยะสั้นและระยะยาว ทักษะการบริหารความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการสื่อสารในที่สาธารณะ ทักษะการสร้างแรงจูงใจ ทักษะการบริหารจัดการเวลา ทักษะการสร้างทีมงาน และทักษะการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จริง เช่น การให้ผลัดกันเป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อให้วิเคราะห์ภาวะผู้นำ วิธีการวางแผน และรู้จักวิธีตอบสนองสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้นำได้อย่างถูกต้อง

การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวคิด 4-เอช เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะชีวิตและภาวะผู้นำของเด็กและเยาวชนที่นิยมมาใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก ผลการปฏิบัติงานของโครงการการพัฒนาเยาวชนโดยใช้แนวคิดดังกล่าว พบว่าเยาวชน

และศิษย์เก่าที่เข้าร่วมโปรแกรม 4-เอช มีความคิดเห็นว่าโปรแกรม 4-เอช สามารถช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตและภาวะผู้นำของเยาวชนได้เป็นอย่างดี แนวคิด 4-เอช ถูกพัฒนาขึ้นโดยมหาวิทยาลัยไอโอวา (Iowa State University) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนโดยมีหลักสำคัญ 4 ประการ ที่เรียกว่า 4-H clover ได้แก่

1. การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ
2. การพัฒนาด้านความสัมพันธ์และการดูแล
3. การพัฒนาด้านการทำงานและการให้
4. การพัฒนาด้านการดำเนินชีวิตและการพัฒนาตนเอง

ผลที่ได้จากการนำแนวคิด 4-เอช ไปใช้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาในทักษะต่างๆ ได้แก่

1. การพัฒนาด้านความคิดและการจัดการ
2. การพัฒนาด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น
3. การพัฒนาด้านการทำงานและการเป็นพลเมืองดี
4. การพัฒนาการใช้ชีวิตและการดูแลตนเอง

การพัฒนาภาวะผู้นำพบว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความสอดคล้องและเป็นส่วนหนึ่งของกับแนวคิด 4-เอช มีดังต่อไปนี้

1. ทักษะด้านการตัดสินใจ
2. ทักษะด้านการวางแผนและการจัดการ
3. ทักษะด้านการสื่อสาร
4. ทักษะการสร้างความสัมพันธ์
5. ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม
6. ทักษะการสร้างแรงจูงใจในตนเอง
7. ทักษะการเข้าใจตนเอง

การพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชน ได้ปฏิบัติกิจกรรมตามโปรแกรม 4-เอช เยาวชนจะมีการพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีกว่าการปฏิบัติตามกิจกรรม ในวัยนี้เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นเด็กเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่จะมีความสนใจต่อตนเองและยึดตนเองเป็นศูนย์กลางทางปัญญา ในสภาพทางสังคมเด็กวัยดังกล่าว จะรู้สึกว่าคุณกำลังอยู่บนเวทีที่ทุกคนกำลังเฝ้ามองและประเมินตนเองอยู่ จึงต้องการความโดดเด่น ความเป็นอิสระทางจิตใจ ต้องการเสรีภาพและจะมีความรู้สึกพึงพอใจที่จะได้แสดงบทบาทของผู้ใหญ่ เช่น การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา การรับผิดชอบต่อตนเอง และการแสดงถึงความเป็นผู้นำพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชน

สรุปแนวคิด การพัฒนาภาวะผู้นำของเยาวชนได้ว่า เยาวชนมีทัศนคติเป็นผู้นำ ควรเริ่มการเป็นผู้นำที่กลุ่มเพื่อนและเป็นผู้นำการพัฒนาเป็นผู้นำในระดับที่สูงขึ้นไป ต่อมาก็จะพัฒนากลายเป็นผู้นำในระดับสูงที่ดีมีคุณภาพได้ในอนาคต ทั้งการพูด การคิด การตัดสินใจ การสื่อสารในที่สาธารณะ ทักษะการสร้างแรงจูงใจ การบริหารจัดการ ทักษะการสร้างทีมงาน การพัฒนาความฉลาด

ทางอารมณ์ และสามารถแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่างๆ ได้ต่อไป

บทบาทหน้าที่ของเยาวชน

บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป แต่ในหลักใหญ่และรายละเอียดจะเหมือนกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ชื่อว่าเป็น "พลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ" และยิ่งส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป (ไพศาล ภูโพบูลย์ และคณะ, ม.ป.ป.)

การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีตามสถานภาพและบทบาท ดังต่อไปนี้

1) เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เยาวชนในสถานภาพของการเป็นบุตรควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. เคารพเชื่อฟังบิดามารดา
2. ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้
3. ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย
4. มีความรักใคร่ปรองดองในหมู่พี่น้อง
5. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

6. ประพฤติตนให้สมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูล

2) เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน เยาวชนในฐานะนักเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียน คือ ตั้งใจเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี

2. เชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของครูอาจารย์

3. กตัญญูรู้คุณของครูอาจารย์

4. รักใคร่ป้องกันกันในกลุ่มเพื่อนนักเรียน

5. ส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร

3) เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ชุมชนคือสังคมขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้านหรือกลุ่มคน โดยเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชน ดังนี้

1. รักษาสุขภาพลักษณะของชุมชน เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่ ช่วยกำจัดสิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น

2. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ไม่ขีดเขียนทำลายโบราณวัตถุในชุมชน ช่วนกันดูแลสาธารณสมบัติ

3. มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

4) เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ

1. เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี

2. ปฏิบัติตนตามกฎหมาย

3. ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

4. ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

5. สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

6. ช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น

7. ประกอบอาชีพสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร

8. ประหยัดและอดออม

เยาวชนเมื่ออยู่ในสังคม เป็นผู้ที่มีหลายบทบาทเกิดขึ้นพร้อมกัน การได้รับสถานภาพเป็น “ลูก” เป็นอันดับแรก และมีสถานภาพต่าง ๆ ต่อมาโดยลำดับ เมื่อเข้าโรงเรียนก็เรียกว่าเป็น “นักเรียน, นักศึกษา, นิสิต” เป็นต้น เมื่อเติบโตขึ้นอีกระดับก็เรียกว่าเป็น “พลเมือง” เมื่อเข้าสู่พระพุทธศาสนา ก็เรียกว่า “พุทธศาสนิกชน” เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคมในฐานะเป็นสมาชิก และเมื่อเติบโตขึ้น ก็มีบทบาทและความสำคัญต่อสังคมมากขึ้นเช่นเดียวกัน (พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย, 2544)

ดังนั้น การที่เยาวชนจะประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ เป็นเยาวชนที่ดี เป็นคนเก่ง จะต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองด้วยกันทั้งสิ้น ดังคำที่พระพุทธองค์ได้รับรองไว้ว่า บุคคลที่จะเจริญก้าวหน้าในระดับโลกิยสมบัตินี้ พึ่งตั้งอยู่ในความขยันหมั่นเพียร มีความระมัดระวังด้วยสติ ทำงานซื่อสัตย์มีสะอาด ไม่คดโกง ใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำการหรือ ตั้งการ สारวมตนเอง ใช้ชีวิตอยู่โดยธรรม (มีคุณธรรมประจำตน) และต้องไม่ประมาท การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสังคมอุดมปัญญาใหม่

เยาวชนเป็นกลุ่มที่สำคัญที่สุดกลุ่มหนึ่งในสังคม เป็นพลังสำคัญของประเทศชาติในวันนี้และวันข้างหน้า หากมีการใช้พลังกลุ่มที่มีอยู่ในทางที่ไม่เหมาะสม ประเทศก็มีปัญหา และหากคนกลุ่มนี้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการปัญหาของประเทศได้น้อย ประเทศไทยก็จะถูกคนชาติอื่นเข้ามาบริหาร จัดการ และใช้ประโยชน์แทน ดังนั้น ภาควิชาต่างๆในสังคมจึงต้องให้ความสนใจในการเสริมสร้างความพร้อม ความเข้มแข็งของคนกลุ่มนี้ มิใช่เป็นหน้าที่เฉพาะของกระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง

เด็กและเยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรม ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงดู เอาใจใส่ทั้งกายภาพ อุปนิสัย อารมณ์ สังคม (ระเบียบวินัย การเคารพให้เกียรติคนอื่นฯ) เพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นดีขึ้น เมื่อครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่หลักได้อย่างสมบูรณ์บุคคลๆนั้นอยู่ในภาวะเสี่ยงในการเติบโตขึ้นมาโดยขาดความรักความอบอุ่น การปลูกฝังคุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นคนที่ไร้ราก แก่นแท้ของชีวิต และไม่เป็นตัวของตัวเอง ยิ่งเมื่อพิจารณาถึงสภาพที่สังคมไทยตกอยู่ใต้อิทธิพลของบริโภคนิยม ทุนิยม สุขนิยม ฯลฯ ส่งผลให้คนเห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ มีทัศนคติมีการแก่งแย่งแข่งขัน ฉวยโอกาส เอาเปรียบใครดีใครได้ กระแสบริโภคนิยม-สุขนิยม กระตุ้นต่อมกำนิคมความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินตัว ไม่มีหลักคึดของความพอเพียงมีหนี้สินติดตัวและครอบครัวมากมายจึงมีปัญหาต่างๆตามมาอย่างมากมายในปัจจุบัน สถาบัน

ครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานและเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดและอยู่ใกล้ตัวบุคคลมากที่สุด ที่จะทำหน้าที่กำหนดสถานภาพ บรรทัดฐานและค่านิยมเบื้องต้นของบุคคล แนวแนวทางเบื้องต้นในการปฏิบัติตนและปูพื้นฐานในการดำรงชีวิตของบุคคลและความเจริญก้าวหน้าทางสังคมหน้าที่ของครอบครัว

ภูมิคุ้มกันทางสังคม คือ ครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง ถ้าครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง ก็จะทำให้โรคต่างๆทางสังคมทำอันตรายไม่ได้ เราพยายามแก้ปัญหาสังคมด้วยวิธีต่างๆ มากมาย แต่ไม่สำเร็จ ควรหันมาใช้วัคซีนทางสังคม คือ ส่งเสริมให้ครอบครัวเป็นปีกแผ่นและชุมชนเข้มแข็ง ขอให้เพื่อนคนไทยสนใจเรื่องนี้ และช่วยกันสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ทั้งที่ทำได้ด้วยตนเอง และทั้งโดยการผลักดันให้เป็นนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ เมื่อสังคมมีภูมิคุ้มกันเราก็ไม่ต้องเป็นโรคติดเชื้อหรือโรคมะเร็งทางสังคมทำชีวิตให้ยืนยาวและมีคุณภาพ (ประเวศ วะสี, 2542)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ครอบครัวมีเวลาให้แก่สมาชิกน้อยลง เนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้าน ส่งผลต่อปัญหาสัมพันธภาพ ภายในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก เด็กขาดความอบอุ่น ฟุ้งยาเสพติด ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมต่างๆตามมา การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม

บทสรุป

การพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งของสังคมอุดมปัญญาใหม่ โดยการพัฒนาภาวะผู้นำเยาวชน ที่พึงประสงค์ เช่นการพัฒนาวินัยในตน การพัฒนาปรีชาเชิงอารมณ์แนวพุทธ การพัฒนาการคิด การพัฒนา ลักษณะการเป็นกัลยาณมิตร เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดย

สถาบันทางสังคมต่างๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันพุทธศาสนา ชุมชน เป็นต้น เป็นผู้ที่มีบทบาทในการขัดเกลา อบรมสั่งสอนให้ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ทำให้เยาวชนเป็นคนดีและคนเก่ง ช่วยเหลือตนเอง และสังคมได้ ทำให้เกิดการพัฒนาดีทั้งตนเอง และสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ และคณะ. (2545). พระบิดาแห่งเทคโนโลยีของไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. (2535). หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), หน้า 28-39.
- ประเวศ วะสี. (2542). ชุมชนเข้มแข็ง : ทูทางสังคมของไทย, หนังสือชุดชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม ธนาคารออมสิน.
- ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2537). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาบุญเพียร ปุณฺณวิริโย (แก้ววงษ์น้อย). (2544). แนวคิดและวิธีการขัดเกลาทางสังคมในสถาบันครอบครัวตามแนวพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพศาล ภูโพนุลย์ อังคณา ตติรัตน์ และปนัดดา มีสมบัติงาม. (ม.ป.ป.). หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.